

A SZÉKELYKAPU

Kapuk. Őrt álló, díszesen faragott, galambbúgos, fedett kapuk, földbe gyökerezett kapulábakkal, Szejkefürdőn... Székelyföldi falvakból "elzarándokolt" kapuk, Orbán Balázs sírjánál... Székelyföld leírójának sírját vigyázzák, aki a legelső között adott hírt a "székelykapukról", s aki így írt az európai "népi építészet" e sajátos, különlegesen egyedi, kárpát-medencei remekéről: „...E kapuk inkább ékítményül, mint szükségből állanak ott. Mert a székelynek hagyományos vendégszeretete nem engedi meg a kapu bezárását; tárva-nyitva van az boldog, boldogtalan előtt, mint a székelyek nyílt, emberszerető szíve, s ezt akarják kifejezni a kapu szemöldökre felvésett ily feliratok: "Béke a belépőkre, Áldás a kimenőkre"..."

Szejkefürdői sírkert néhány kapuja

A székelykapukról általában

"A kapu sokat elmondhat a házigazdáról: tanúsíthatja rendszeretét vagy árulkodhat hanyagságáról." (Jávor-Küllös-Tátrai 1978:160) Az erős, szép kapu csinos és gondozott háztájat sejtetett, valamint az első percben jó benyomást keltett a belépő vendég szemében. Minden egyes elkészült székelykapu műremek, egyedi a maga nemében. Az erdélyi magyarság számára a hovatartozás jelképe is. Társadalmi szerepe jelentős, a székelyek dolgos életének a része, szereplője a székelykapu: "A kapu kiút az életbe és határ a porta és a külvilág között. Megálljt parancsol a betolakodónak és kitarul a jó szándékkal bekíváncozó előtt."

Egy régi udvar kapuja

Globalizálódó világunkban nem veszik el az irracionális világfolyamatokban az az ember, aki tudatára ébred a megajándékozottság és felelősségvállalás hierarchiájának. Megajándékozottságunk és felelősségvállalásunk szintje nap mint nap helyes önértékelésünknel, önbecsülésünknel kezdődik. Legszűkebb közösségeinkben folytatódik. Továbbterjed a nemzeti, kárpát-medencei, európai, azaz társnemzeti szintekig! Onnan nő tovább az egész „Mennyre és Földre” felébredő megajándékozottságig és felelősségvállalásig. A tudatra ébredés és szolidaritás jegyében! A városlakó, lakáslakó ember számára is világosságot teremtő az allegorikusan megfogalmazott felismerés: „A kapu két világ határa, melyek egyikében Te laksz.”

Közösségi szent terek kapuja

Kultúrtörténeti hátterek

Sokakat foglalkoztatott és izgat ma is ez az általánosan "székelykapunak" nevezett építmény. Orbán Balázs első híradása, s néhány alapvetően jó észrevétele, megállapítása után az eredetkérdés ragadta el nyomban a kutatói fantáziát. Ahogy Szabó T. Attila írja: „...A székely ház és telek kérdésével foglalkozva jóval távolabbi összefüggéseket vélt felfedezni Huszka József, mikor az itt szóban forgó kapufajtának közel- és távolkeleti eredeztetése mellett még messzibb múltba révedező, bibliai és föníciai kapcsolatok felvetésétől sem idegenkedett.”

A székelykapu ornamentikája Kínában (a sárkány-mintás gerendadísztésben), és a belső-ázsiai népek hiedelemvilágában is gyökerezhet. Ezen elmélet szerint a székelykapu elterjedése a Peking-Magyarország vonal mentén kísérhető végig egy 1000 km-es széles sávban; sem ettől északra, sem ettől délre nem fordul elő; Nyugat-Európa valójában nem ismeri. (Kivétel ez alól az emigrált magyarok közösségeiben vagy az emigrációban elhunyt magyaroknak – például Mikes Kelemennek, Rodostóban – állított székelykapuk.) A székelykapu hengeres formája, a ferde támasztóoszlop, végén rögzítő cövekekkel, a tetőformája, a tetején levő sárkánydísztés és az oszlopain elhelyezett napjelek a kelet-ázsiai építészet szerkezetét és ornamentikáját ma is őrzi. A sárkány védő-kultusza Kelet-Ázsiából kiinduló kultúrhatás; a magyar hiedelemvilágban és főleg a népmesevilágban a sárkány – sárkánykigyó – a bejáratot, a vár- vagy palotakaput védő kultikus lény. A leegyszerűsített, a ház lakóit kultikusan védő sárkányos oromdíszek helyére katolikus vidékeken a bűntől védelmező Istenfiának, Jézusnak a keresztyét helyezték. A mongol kolostorok tetőperemének homloksíkján a díszítő sor elemei – kör és pikkely – minőségi és szerkezeti szempontból megegyeznek a székelykapu díszítő sorának megfelelő elemeivel. Nyilvánvaló, hogy a hun, az avar és a magyar, illetve más török népek Belső-Ázsiából hozták a Kárpát-medencébe a székelykapu keleti bambusz-technikában gyökerező díszítő formáját. Mivel a székelykapuk fő elterjedési területe éppen a hun-utódok által betelepített Székelyföld, ezért nagy a valószínűsége annak, hogy a székelykapu a hunoknak itt maradt öröksége.

Néhány kép kínai kapukról

Huszkával együtt néhányan ma is kultikus eredetűnek tartják a fedett kapukat, és indiai, japán, kínai kapuépítményekre, vagy az ókori szasszanida- perzsa palotákba vezető kapukra hivatkoznak, mint formai elődökre.

Szinte Gábor gondos, részletes helyszíni felmerésekre alapozott, jórészt leíró munkája vitte azután jóval előbbre az ilyen vonatkozású néprajzi kutatómunkát, aki felismerte a kapuk szerkezeti jellemzőinek fontosságát. Orbán Balázs véleményének ismeretében a galambbúgos nagykaput a cinteremkapuktól (temetőkapu) származtatta. Erre a következtetésre jutott annak ellenére, hogy a nagykapu funkcionálisan összetett, hiszen eltérően a cinteremkapuktól, mind a gyalogosok, mind a szekerek külön bejárását lehetővé teszi.

Győrffy István, majd hozzá hasonlóan Cs. Sebestyén Károly a határőrvédelmet biztosító gyepkapuk, falukapuk, leszármazottjának tartotta a székelykaput. (*Gyepű*: mesterségesen megépített középkori országvédő határ. Lehetett árok, sövény, földhányás. Készülhetett felhalmozott kőből, fából. A középkori Magyarországon az ország vagy valamely birtok határait védő, járhatatlan, vagy azzá tett területsáv. A gyepű-rendszer nem csupán az Árpád-kori magyar állam jellemzője volt...) „A székely kapu nem más, mint egykori gyepűkapu, s mindenütt megtalálható, ahol egykor gyepű lehetett. A gyepűkapu másodlagosan, mint községkapu nyert alkalmazást. A kapu akkor került a házak elé, mikor már a község közös belső területe egyébbé lett, a telkeket felkerékítették, és utcákat hagytak. Részben ugyanezekon fázisokon ment keresztül a gyepű is, míg végre kerítés lett belőle.” (Győrffy István) Igazat adhatunk ezen irányzatnak abban az esetben, ha a székelységre, mint határőrző népcsoportra tekintünk.

Egy országhatár által kettévágott falu modern székelykapuja

Viski Károly, a modern magyar néprajztudomány egyik úttörője, megalapozója, komplex vizsgálataira nyomán először hívta fel a figyelmet a hasonló jellegű nyugat-európai, faszerkezetű nagykapukra, és a régi molnárok ácsmesterségben, fadarabokban való jártasságát hangsúlyozva a várak, az elővárként épített fapalánkok, a huszárvárak fakapuit jelölte meg előképként. Ilyen megközelítésben a Balkánon, illetve Csehországtól kezdve Németországon át egészen Hollandig tekintve találhatunk a székely kapukhoz hasonlító nagykapukat.

Az utóbbi két évtizedben Szabó T. Attila levéltári kutatásaival más oldalról közelítette meg az eredetkérdést. A levéltárakban őrzött egykori birtokösszeírások, s udvarházak leltárai „vallatása” során kiderült, hogy galambbúgos nagykapuról már 1632-ben és 1636-ban történeti forrásaink tudósítanak. Ennek, s a többi írásos adatnak, valamint az addigra már közölt, illetve a még meglévő kapuknak ismeretében így fogalmazta meg véleményét: „... mint ahogy a vidéki udvarház-kapu valószínűleg a középkori várkapu fejleményeül tekinthető, éppen úgy ilyen utódot kell látnunk, az un. székelykapuban is: az udvarház-kapuk késői utódját.”

B. Nagy Margit pedig, a korábbi kutatások eredményeire támaszkodva, ismét más megállapításra jutott. Az Erdélyben ismert összes kapufajta számbavétele és „osztályozása” után a legegyszerűbb kétszárnyú „leveles kapukból” származtatta, több fejlődési fokozaton - bonyolultabb szerkezetű kapufajtákon keresztül - a galambbúgos nagykaput...

Mi ezen eredet-elméleteket tiszteletben tartjuk, úgy gondolva, hogy az elméletek történelemben megjelenő konkrét kulturális hatásokon, egy-egy hatás előtérbe helyezésén alapulnak, azonban együttesen is igazak lehetnek.

A székelykapuk készítése és felépítése

Az a székely parasztember, aki kaput akart állítani, már az erdőbe menet maga előtt látta a kész kapu képét. „A kiskapu általában fél öl széles, egy öl magas; a nagykapu két öl széles, két öl magas. Ha ez az arány megbomlik, a kapu magas, vagy nyomott formájú lesz.” Az erdőben aztán kiválogatta a „faragómolnár” a kapunak valót: néhány még lombos, de minden esetben szép sudár, bog nélküli fát. Csersavtartalma miatt a célnak legmegfelelőbb a tölgyfa, illetve a cserfa volt, mivel igen ellenállónak bizonyult a korhadással szemben. A kiválasztott fa alapanyagot egy évi szárítás után, félszáraz állapotban kezdték el faragni. Először a székely kapu alapját, a három függőleges, téglalap alapú oszlopot, népi nyelven „zábét” készítették el. Ebből az alaposzlopból három volt, magasságuk a földtől négy-öt méter (a székely kapukat úgy tervezték, hogy a nagykapu alatt egy szénával jól megrakott szekér is könnyedén átmehessen). A földalatti rész ezen felül még egy métert jelentett, e rész vastagságát eredeti méretükben hagyták meg, ez volt a csutakfa. Miután mindhárom zábé elkészült nagyjából, méretüket faragófejszével egymáshoz igazították. A zábék minden esetben fölfelé enyhén vékonyultak. Vastagságuk egyezett a felső zárógerenda, a "kontyfa" vastagságával. A kontyfa csaplyukaiba mélyedtek a zábék tizenöt centiméteres, levállazott csapjai, melyeket két-két faszeggel rögzítettek a helyükön.

Tehát miután elkészült a székely kapu alapja, a három zábé (mely meghatározta a kis és a nagykapu helyét, méretét) és a kontyfa, következett a kötések elhelyezése. A kötések a kis és nagy kapuk sarkaira kerülő erősítések. „Miután a baltával és horgas fejszével (kapafejszével, szalukapával) kinagyolt kötések a rendeltetési helyükre tették, kicirkalmazták (kirajzolták) a kapu körívét és a kötések belső vonalát.” A kötések helyét szélességüknek megfelelően belevésték a zábékba és kontyfába, tehát azok zsilipszerűen lettek a helyükre illesztve. A kiskapu kötése a kontyfának és a nagykapu felső szélének vonalától számítva általában egy öllel lentebb helyezkedett el. Az itt kimaradó helyre (gerendaközbe), szintén zsilipszerű rögzítéssel a kaputükör került. Miután mindezzel elkészültek, hozzáfogott a faragómolnár a kapu faragásához, festéséhez.

Az elkészítést és a díszítést a székely kapu felállítása követte. Ezt a nehéz feladatot tíz-tizenkét ember vezényszóra, három mozdulattal teljesítette: beállította a zábékat az előre megásott gödrökbe. A rögzítés a következőképpen történt: a gödörbe köveket és földet szórtak, ezáltal kitöltötték a csutakfa és a gödör fala közti ürességet. Természetesen ezt a „töltelék” keményre dörgölték. A már álló kapuhoz állványt helyeztek, következett a tetőzet. A kontyfán nyugszik a galambdúc, illetve más néven a „galambbúg”, illetve a felül csúcsban záródó tető. Kettős szerepet tölt be: egyrészt védi a kaput a csapadéktól (kiképzése ezért háztető formájú), másrészt pedig galamboknak otthont adó díszítőelem. Azok a kutatók, akik a székely kapukat a várkastélyokból eredeztetik, az erkélyek, filagóriák, tekintők, illetve egyéb figyelőhelyek maradványának, elvonatkoztatásának tekintik a galambdúcokat.

A katolikus falvakban, házaknál a kapuállítás utolsó lépéseként (akár csak a házak esetében) egy fakereszt kerül a kapu tetejére. Innen származik a mondás: „Hála Istennek fölkerült a kereszt!” - tehát be van fejezve a munka, végére értek a dolognak. A székelykapu minden alkotóeleme tehát, még a csapok és a szegek is, fából készülnek. Az alkotóelemei úgy vannak stabilan, szilárdan összeillesztve, hogy az ácsolás által a kapu nem szenved kárt esztétikai tekintetben sem.

A székelykapu díszítése

Nehezen találhatunk két egyforma székely kaput, egyéniségüket a díszítésük adja meg. A díszítést három részben tárgyalhatjuk, úgy, mint: faragás, festés illetve felirat.

A faragás minden arra alkalmas felületen (kontyfa, kötés) megjelenik, de kibontakozni mégis a kiskapu feletti négyszög alakú táblán, a „koronán” tud. Ezt a helyet egyébként a Kis-Küküllő völgyében „kiskapufőle tornácának” nevezik. Ide, a kapu koronájára, betétjére kerülhetett pl. a magyar koszorús címer, vagy Erdély címere, ezek a nagy jelentőséggel bíró jelképek csakis itt, tehát a főhelyen helyezkedtek el. A legszebben faragottak egyébként a háromszéki kapuk.

Fellelhető díszek az égitestek (megjegyzendő: a székelyeknél a nap az áldás jele), a madarak, a kelyhek, a növényi motívumok. Az oszlopokon jellemző a rózsza illetve a levélfüzér végigfuttatása. Ezek ismétlődése ritmikus, szívalakra emlékeztető, a köztük kimaradó helyet kacsokkal töltik ki, melyek végén gomb, tulipán, rózsza vagy csillag található. Az oszlopok felső végződésén, egy pálmalevélen elhelyezkedő különálló virágzat található. A keret díszítése egymásra helyezett formákkal: virággal, csillaggal, rózsával, herelevéllel, tulipánszárral, tulipánnal, boldogasszonylevéllel, forgóvirággal, palmettával, koronával, gyertyával, kereszttel, kehellyel vagy madárral történt. A kapuk teste minden esetben dísztelen marad.

Az oszlopok díszítésekor először választó, majd két mellékvonalakat húztak, majd a széleket szegélyező kerettel látták el. A csiga-hullámvonalas, domború díszítések elkészítése különböző egyenes és görbe faragókésekkel történt.

A virágminták mellett - ritkábban - találkozhatunk mértani díszítőformákkal is, például a legrégebbi ránc maradt székelykapu esetében is, mely a marosszéki mikházi ferencendi kolostor előtt állt, most pedig a Nemzeti Múzeumban tekinthető meg.

A hónaljkötésekben is találunk növényi díszeket, de elmaradhatatlan itt a keleti oldalon a nap, a nyugati szélen pedig a hold és a csillagok. Ide kerülnek a feliratok, melyek egyrészt a felirat elsődlegesen az építés idejét és az építő illetve a gazda nevét ismertette, másrészt jókívánásokkal látnak el, üzennek a betérőnek. Álljon itt egy csokorra való székely kapu felirat: „A békességnek szállás, a kimenőnek békesség”, „Béke a bejövőre, áldás a kimenőre”, „Ha e zajló nagyvilágban baj és bánat kerget, jó szándékú szívvel mihozzánk betérhetsz”. „Ha jó szándék hoz, e kapun bejöhetsz, különben az úton fel s alá elmehetsz”. „Házad lehet bárhol, de hazád csak itt”. „Jó szívű barát, békéjé”. „Őseidnek szent hitéhez, nemzetednek gyökeréhez - testvér - ne légy hűtlen soha”. „Szíves vendéglátó e kapu gazdája, de a gonosz embert farkósbottal várja”. „Szíves vendéglátó e kapu gazdája, de a gonoszt, álnokot végképpen kizárja”. „Szíves vendéglátó e kapu gazdája, ki a fáradt utast tárt karokkal várja”.

„Térj be hozzánk vándor, ha erre visz az utad, ha jó a szándékod, itt szeretet fogad”. „Vándor! Ez a kapu nem akar kizárni, csak azt mutatja meg, merre kell bejárni”. „Vándor, ha elfáradsz az élet útján, bizalommal térj be e kapu alatt, ha jó a szándékod, itt szeretet fogad”.

A XVIII. században aztán a díszeket gyakran festik, általában csak piros, fehér, zöld és kék színeket használtak, később sárgát és feketét is. A felkúszó indák sötétvörösek, zöldek a rozsmaringok, kékek vagy zöldek a levelek, melyeket esetenként fehér pöttyökkel tarkítottak. A galambház alatti gerendán, illetve a nagy és kis kapuk ívén előfordulnak fehér pikkelyek. A legszínesebb kapuk Székelyudvarhelyen láthatóak. A tarka színesség vagy a faragás hiányát pótolta, vagy éppen azt emelte ki: ez esetben a kiemelkedő felületre került a festék, a bevésésekbe sohasem!

A székelykapukat osztályozhatjuk a díszítésük szerint. Eszerint megkülönböztetünk olyan kaput, ahol a kiskapu fölötti tér egészen betöltött és át nem tört síkfelület, tele lapos, domborműszerű díszítésekkel, vagy a már említett címerrel. A régebbi kapuknál a kiskapu fölötti tér egy nagy vagy több kis ablakká van alakítva, és fakívágással, csipkézéssel, bőrfonat-utánzattal díszített. Az ilyen kapuk rácsos ablakúak, és a csíki vidékre jellemzőek. A harmadik fajta főleg a Sóvidéken fordul elő, ezeknek naturalisztikus díszítései a bútorokon is előfordulnak.

A székelykapuk társadalmi szerepe

„*A faragott nagykapu a székely rendtartó faluban státusszimbólum volt.*” Feledésbe merült az a régi megkülönböztetés, miszerint nagykapuja csak a szabad kiváltságos székelynek lehet, a jobbágyoknak, zselléreknek kizárólag gyalogkapujuk. Igaz, a mai napig jelentős anyagi vonzattal jár az, ha valaki székely kaput akar állítani portája elejébe. Változatlan viszont egy másik szabály: székelykaput csak székely (magyar) ember állíthat magának. A kapuállítás minden esetben jelentős esemény volt az adott család életében, egyértelműen állítani illett abban az esetben, ha az ifjú házasodott, és „idegenből hozta feleségét”.

A székelykapuk kapcsán több szólás illetve közmondás született. Ezek egy része a kapun belüli világgal, az „élettel” kapcsolatos. „A kapumon belül én vagyok az úr, én parancsolok.” „Az életen történt.” (Az élet, mint udvar értendő.) „Ez a kapun belül marad!” (A család belső ügye, idegenre nem tartozik.) „Kitakarodj az életből!” (Az udvart is hagyd el, menj a kapun kívülre.) A „*Nézd meg a kapuját, megtudod, milyen gazda lakik ott*” mondás jelentése: a kapu a gazda külvilág felé mutatott arca. A deszkázott kapunyílókat készítettők zárkóztak, a külvilággal szemben bizalmatlanok. Nyíltszívű, idegen pillantástól nem tartó gazdára utal a lécezett kapunyíló („*Vékony deszka, vékony léc, átlátszik az ölelés*” - ahogy a nóta is szól).

A kapu és az ember közti meghitt, bensőséges, élő kapcsolat kialakulását is kifejezi néhány szólás. „A kapufélfának panasolja el a bánatát.” „Csak a kapufélfától vett búcsút.” „Mondd el a kapufélfának, mert az nem mondja el senkinek.”

A kapu tehát együtt él a családtagokkal. A házigazda kedves, ritka vendégét egészen a kapuig kíséri, ahol még folytatódik a beszélgetés, a búcsúzkodás. Ez fokozottan igaz a fiatal szerelmespárra is, hisz a látogatóból távozó legény, a hazakísért lány is itt búcsúzik el a kedvesétől, itt csattannak el az aznapi utolsó csókok.

A ráérős gazda gyakran támasztja az ajtófélfát, vagy ül ki a szakállszárítóra (a kapu melletti, kerítés előtti lócára), és onnan szemléli az utcán járókat. Az ismerőst, a jó barátot aztán megállítja néhány percre, leülteti maga mellé a padra, amíg néhány szót váltanak, vagy beszélgetnek egy negyed órát. „*Ilyenkor meghányják-vetik a falu ügyes-bajos dolgait. A kapu a meghitt beszélgetések színhelye.*”

Szombat esti vagy vasárnap reggeli állandó kötelesség az udvar és a kapu elejének a felseprése. Ez minden esetben az asszonyok vagy a gyerekek kötelessége. Jeles ünnepekkor (húsvét, pünkösd, búcsú, családi ünnepek) aztán a fölseprésen kívül még „felsődágazzák” is a kaput. Ez azt jelenti, hogy a három főgerenda elé árkokat ásnak, melyekbe beleillesztenek egy-egy nagy nyírfa - vagy lombhullás után fenyő - ágat. Ezzel jelezték a háziak a külvilágnak az örömnepet, a jeles napot. A zöld ág kultikus motívum, az életöröm, a győzelem, a szerelem, az új élet, a megújulás jelképe.

A székelykapu bezárására többféle lehetőség kínálkozik. Fontos dolog, hogy mindegyik zártípus egyaránt nyitható belülről és kívülről is, tehát a rossz szándékú emberek ellen nem véd. Nincs is zárva, ha otthon tartózkodik valaki. Ebből következik, hogy a jó szándékkal érkező, ha bezárt kaput talált, visszafordult, hisz tudta: a gazda nincs otthon, neki nincs keresnivalója odabent.

Egy székelykapu lelkigyakorlata

Ha a vándor az erdélyi Mádéfalván jár és végigsétál a falu főutcáján, szemét, szívét zsúfolásig tölti a székelykapuk végelethetetlen sora. Ha a vándor felületes szemlélő, a tizedik kapu feliratának elolvasása után már csak néz, néz, de mintha nem látna semmit – szeme előtt összeolvadnak a faragott kapuk, a tengerből nem emelkedik ki egyetlen jól körülhatárolható szirtfok sem. A felületes vándor úgy jár, mint aki aforizmagyűjteményt egyvégtében olvas végig: minden mondatot bölintással, fejcsoválással, esetleg csettintéssel nyugtáz, majd a könyv becsukása után nem emlékszik egyre sem.

Ha azonban ugyanez a vándor a világ más tájaira vetődik, s megpillant egy, mindössze egyetlen székelykaput, akaratlanul is felkapja a fejét. Ha nem számít arra, hogy aforizmat olvas, s megpillant egy, mindössze egyetlen mondatot, könnyebben a szívébe és eszébe vési, mint ha oldalakon keresztül olvasná a találóbznál találób mondásokat. Megszokott környezetéből kiszakítva minden figyelemreméltóbb, mint ha otthonában csodálnánk.

Mádéfalván egymás hegyén-hátán sorakoznak a szebbnél szebb székelykapuk, s a látvány a felületes szemlélő számára hamar megszokottá válik. Ha azonban egy magyarországi hajdanvolt bányaváros hegyre futó mellékutcácskájában bukkan szemünk elé egy díszesen faragott székelykapu, önkéntelenül is megtorpanunk és szemügyre vesszük. A Zemplén hajdani arany- és ezüsbányáinak helyén, Telkibánya egyetlen székelykapuján nem frappáns mondás, még csak nem is versidézlet áll, mindössze egyetlen egyszerű mondat. Még állítmány sincs benne: Áldás a bejövőnek, béke a kimenőnek.

A kapu láttán még a felületes vándor is megáll egy pillanatra. Ízlelgeti a mondatot, foga között szűri a szavakat. S magával viszi. Szállásán forgatja tovább, őrzi, ismétlgeti, mint aki kincset kapott. Féltve rejtegeti, nehogy elveszítse.

Mert az első pillanatban a mondat egyértelmű: áldott légy, vándor, ki betérsz hozzánk, s ha tovább indulsz, távozz békével. Úgy is mondhatnánk: örülünk neked s szeretnénk, ha jó emlékezetünkben tartanánk meg egymást.

Am ahogy a meglepett vándor ismétlgeti a szavakat, új és új értelmet talál a nem is olyan egyszerű jókívánságban. Élet-rendező elvre bukkan, aki jól forgatja magában ezt a rövidke mondatot.

Áldás a bejövőnek: minden bejövőnek. Vándornak, ismeretnek, dicséretnek, feddésnek, pénznek, bajnak, betegségnek, öröme és szomorúságnak. Hogy is mondja Szent Pál? Adjatok hálát mindenért, mert Isten ezt kívánja mindnyájatoktól Krisztus Jézusban. (1Tessz 5,18) Adjatok hálát mindenért – áldás a bejövőnek. Mindennek, ami bennünket ér. Mindennek, amivel találkozunk. Mindennek, ami foglalkoztat. Vajon képesek vagyunk-e áldani az Urat az öröme kívül a bajban, a keserűségben, a fájdalomban is? Mert erre tanít Szent Pál, és erre tanít a telkibányai székelykapu mondatának első fele is.

Béke a kimenőnek: minden kimenőnek. Vándornak, tudásnak, tanácsnak, feddésnek, dicséretnek, pénznek, javaknak, öröme, panasznak. Mindennek, amitől megválnak, ami vagy aki megválnak tőlünk. Vajon békésen ejtjük-e szavainkat még akkor is, ha bírálunk velük? Vajon képesek vagyunk-e békességgel fogadni veszteségeinket? Vajon el tudjuk-e engedni nélkülözhetetlennek hitt tárgyainkat, vajon képesek vagyunk-e békével megválni mindattól, ami fontos számunkra?

Áldás a bejövőnek, béke a kimenőnek. Mindössze hat szó, és lám, teljes lelkigyakorlat. Milyen kár, hogy a felületes vándor lelke csak akkor felel rá, ha az ország túlsó csücskében, véletlenül bukkan az egymagában álló székelykapura.

Süveges Gergő

Ajánlott irodalom

Jávor Kata - Küllös Imola - Tátrai Zsuzsanna 1978. *Kis magyar néprajz a rádióban*. RTV - Minerva. Budapest.
Kovács Piroska 2000. *Székely kapuk Máréfalván*. Mentor Kiadó. Marosvásárhely.
Kútvölgyi Mihály - Péterfy László 1987. *Nyitott kapuk*. Európa Könyvkiadó. Budapest.
Szatyor Győző 1986. *Faművesség*. Mezőgazdasági Kiadó. Budapest.

További linkek:

www.szekelykapu.lap.hu

www.kiszely.hu/istvan_dr/szek.html

www.okomuzeum.hu